

Elazığ Bölgesinde Menarş Yaşı

MENARŞ AGE IN ELAZIĞ REGION

Oğuz YÜCEL*, Neşe YÜCEL*, Hüsamettin KAYA**

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi *Kadın Hastalıkları ve Doğum ABD, "Biyostatistik BD, ELAZIĞ

ÖZET

Amaç: Elazığ bölgesinde yerleşik olan ve adet gören kadınların menarş yaşlarını tespit etmek.

Çalışmanın Yapıldığı Yer: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı.

Materyal ve Metod: Elazığ bölgesinde il merkezi, ilçe merkezleri ve köylerde yerleşik olarak yaşayan ve menarş olmuş 3046 kadın ile yüz yüze görüşerek anket uygulandı.

Bulgular: Çalışma yaptığımız kadınlarda menarş yaşı dağılımını 10-17, ortalama menarş yaşını 13.5 olarak tespit ettik. 15-24 ile 35-44 yaş grupları hariç, diğer gruplar arasında ortalama menarş yaşı açısından önemli bir farklılık tespit edilmedi. Ayrıca ortalama menarş yaşına göre farklı yerleşim yerleri arasında önemli farklılık bulunmadı.

Sonuç: Bölgemizde yerleşik olan kadınlarda tespit ettiğimiz ortalama menarş yaşı Batı Anadolu'da yapılan çalışmalarda bulunan sonuçlara göre yüksektir. Bu durumun, Batı Anadolu ile kıyaslandığında bölgemizde beslenme koşullarının yetersiz oluşu ile açıklanabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Menarş, Puberte

T Klin Jinekoloj Obst 1996, 6:68-70

SUMMARY

Objective: To determine the menarche age of the settled women in Elazığ region.

Institution: Fırat University, Medical Faculty, Department of Obstetrics and Gynecology.

Materials and Methods: A questionnaire was performed by face to face meetings to 3046 women who were settled in city center, town centers and villages in Elazığ region.

Results: The menarche age range 10-17, the mean menarche age was 13.5 in women participated in the study. There wasnt a significant difference of menarche age between different settlements in the region.

Conclusion: The mean menarche age that we determined in settled women in our region was higher than the results which were determined in West Anatolia. When compared with West Anatolia, we think that this situation may be explained by insufficient nutrition conditions in our region.

Key Words: Menarche, Puberty

T Klin J Gynecol Obst 1996, 6:68-70

Puberte; çocukluktan yetişkinliğe geçiş döneminde organizmada hormonal, fiziksel ve davranış değişikliklerinin olduğu karmaşık biyolojik olgunlaşma süreci için kullanılan bir deyimdir (1, 2). Puberte, genital organların büyümesi, ikincil cinsiyet özelliklerinin gelişmesi, gametogenez ve üreme fonksiyonunun gelişmesine yol açan gonadal hormonların salınması ile ardışık olaylarla tanımlanan, yaşamda bir olgunlaşma dönemidir (3). Kız

Geliş Tarihi: 1.2.1995

Yazışma Adresi: Dr.Oğuz YÜCEL
Fırat Üniversitesi Araştırma Hastanesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği,
ELAZIĞ

çocuklarında menarş yaşı belirli ve iyi tarif edilebilir bir parametre olması nedeniyle önemli bir cinsel gelişme göstergesidir (4).

Genç kızlarda menarş yaşını belirlemek için çeşitli ülkelerde (5, 6, 7, 8, 9, 10) birçok çalışma yapılmıştır. Ancak ülkemizde bu konuda yapılan çalışmalar sınırlıdır ve genellikle Batı Anadolu'da yapılmıştır (11, 12).

Bu çalışmada daha önce menarş yaşı ile ilgili bir çalışma yapılmadığı için, adet görmüş değişik yaşlardaki kadınlarla yüzyüze görüşerek, bölgemizde ortalama menarş yaşını tespit etmeyi amaçladık.

MATERYEL VE METOD

Elazığ bölgesinde il merkezi, ilçe merkezleri ve köylerde yerleşik olan farklı yaşlarda menarş olmuş

3046 kadın ile yüz yüze görüşerek anket uygulandı. Bu çalışmada anket ile elde edilen bilgiye dayanan hatırlatma yöntemi kullanıldı. Hatırlatma yönteminin bir çalışmada (13) status quo kadar sağlıklı olabileceği gösterilmiştir.

Anketör olarak bölgemizde bulunan sağlık ocaklarında görevli hekimler ile ebelerden ve intern doktorlardan yararlanıldı. Çalışmada verilerin analizinde IBM uyumlu bilgisayarda SPSS programından yararlanıldı, istatistiksel değerlendirmede student t testi kullanıldı.

BULGULAR

Örnekleme oluşturan 3046 kadının menarş yaşlarına göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir. Görüldüğü gibi çalışma bulgularımıza göre bölgemiz kadınlarında menarş en çok 13 (% 33.4) yaşında, ikinci sıklıkla 14 (% 30) yaşında olmuştur.

Bölgemizde çalışma yaptığımız kadınların yaş gruplarına göre ortalama menarş yaşı (aritmetik ortalama) ve standart hataları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Yine çalışma yaptığımız kadınların yerleşik oldukları yerlere göre ortalama menarş > yaşı (aritmetik ortalama) ve standart hataları Tablo 3'de gösterilmiştir.

Menarş yaşı ile ilgili olarak çeşitli ülkelerde ve ülkemizde yapılan çalışmalar Tablo 4'de gösterilmiştir.

TARTIŞMA

Geçtiğimiz yüzyıl ile kıyaslandığında içinde bulunduğumuz yüzyılda menarş yaşında azalma olmuştur. Nitekim ABD'de 1890 ile 1960-1970 yılları arasında menarş yaşında düşüş 18 ay olmuştur. Menarş yaşında küçülme eğiliminin kız çocukların boy ve vücut ağırlığındaki artışın hızlanmasıyla paralellik gösterdiği belirlenmiştir ve bu değişimlerin beslenme koşullarının gelişmesine bağlı olduğu düşünülmektedir. Yetersiz beslenme menarşı geciktirir. Gelişmekte olan ülkelerde ekonomik koşulları elverişsiz olan kız çocuklarında bu yaş nispeten gecikmiştir (14).

Tablo 1. Örnekleme oluşturan kadınların menarş yaşlarına göre dağılımı

Table 1. Distribution of the subjects through the menarche age

Menarş Yaşı	Sayı	%
10	16	0.5
11	79	2.6
12	403	13.2
13	1016	33.4
14	914	30.0
15	500	16.5
16	90	2.9
17	28	0.9
Toplam	3046	100

Tablo 2. Yaş gruplarına göre ortalama menarş yaşı

Table 2. The mean menarche age in different age groups

Yaş Grupları	Ortalama* Menarş Yaşı	SE
15-24"	13.50	0.04
25-34	13.53	0.03
35-44"	13.63	0.05
45-54	13.56	0.09
55 ve üstü	13.76	0.13

* Aritmetik Ortalama SE : Standart Error

" Gruplar Arasında Farklılık Önemli (p<0.05)

Tablo 3. Yerleşim yerlerine göre ortalama menarş yaşı

Table 3. The mean menarche age in different settlement regions

Yerleşim Yeri	Ortalama* Menarş Yaşı	SE
Köy	13.54	0.05
İlçe	13.63	0.05
il	13.54	0.03

* Aritmetik Ortalama

SE : Standart Error

Tablo 4. Türkiye'de ve çeşitli ülkelerde ortalama menarş yaşı

Table 4. The mean menarche age in Turkey and in different countries

Araştırmacılar	Ortalama Menarş Yaşı
Nicholson ve Hanley, Kuzey Amerika, 1953	12.8
Lee, Chang ve Chan, Çin, 1963	12.8
Young ve ark., İtalya, 1963	12.5
Marshal ve Tanner, İngiltere, 1969	13.4
Lichtenstein, İsveç, 1972	13.1
Bai ve Lakshmi, Hindistan, 1974	13.5
Neyzi, Alp ve Orhon, İstanbul, Türkiye, 1975	12.8
Güvenç ve ark., Ankara, Türkiye, 1989	12.6

Çeşitli ülkelerde ve ülkemizde, özellikle Batı Anadolu'da menarş yaşını belirlemek amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmıştır. ABD'de genç kızlarda normal menarş yaşı dağılımı 9.1-17.7, ortalama menarş yaşı ise 12.8 olarak bulunmuştur (15). Tablo 4'te gösterildiği gibi ortalama menarş yaşı İngiltere'de 13.4, Çin'de 12.8, Hindistan'da 13.5 bulunmuştur. ABD'de son yapılan çalışmalar menarş yaşında yukarıya doğru bir trendin ol-

duğunu göstermektedir ve bu belki de bozulan çevreye bir cevaptır (16).

Bölgemizde yaptığımız çalışmada, Tablo 1'de gösterildiği gibi menarş yaşı dağılımını 10-17 olarak bulduk. Çalışmamıza katılan kadınların % 63.4'ü menarşını 13 ile 14 yaşlarında gördüklerini belirtmişlerdir. Bölge-
mizde ortalama menarş yaşını 13.5 olarak tespit ettik. İstanbul'da yapılan bir çalışmada ortalama menarş yaşı 12.8 olarak bulunmuştur (11).Yine Ankara'da yapı-
lan bir çalışmada ortalama menarş yaşı 12.6 olarak bulunmuştur (12). Ortalama menarş yaşının Batı Ana-
dolu'ya göre yüksek olmasını Doğu Anadolu'daki düşük ekonomik şartlara bağlı olarak ortaya çıkan yetersiz beslenme durumuna bağlamakta-
yız.

Tablo 2'de gösterildiği gibi yaş gruplarını karşılaştırdığımızda 55 yaş ve üstü gruptan başlayarak (45-54 yaş grubu hariç) 15-24 yaş grubuna kadar ortalama menarş yaşında bir küçülme söz konusudur. 35-44 yaş grubu 15-24 yaş grubu arasında ortalama menarş yaşı açısından anlamlı bir fark vardır ($p < 0.005$). 35-44 yaş grubuna göre yaşça daha genç olan 15-24 yaş grubundaki kadınların ortalama menarş yaşında meydana gelen anlamlı küçülmenin, ülkemizde son yıllarda meydana gelen ekonomik gelişmeye paralel olarak, Doğu Anadolu'da da meydana gelen ve beslenme durumunu olumlu yönde etkileyen ekonomik gelişmeyle açıklanabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca Tablo 3'de gösterildiği gibi örnekleme oluşturan kadınların ortalama menarş yaşlarına göre yerleşim yerleri arasında önemli bir farklılık bulunmadı.

Çeşitli ülkelerin ortalama menarş yaşları Tablo 4'de gösterilmiştir. Görüldüğü gibi dünyadaki birçok ülkede ülke genelini içeren bu tür çalışmalar yapılmıştır. Ancak ülkemiz genelini içine alan böyle bir çalışmaya literatürde rastlayamadık. En azından bölgesel çalışmalar yapılarak sonuçların değerlendirilmesi ile Türkiye geneli hakkında fikir sahibi olunabileceği kanısındayız.

Sonuç olarak; yaptığımız çalışmaya göre bölgemiz kadınlarının ortalama menarş yaşı 13.5 olarak bulundu. Batı Anadolu'ya göre bölgemiz kadınlarının ortalama menarş yaşı 13.5 olarak bulundu. Batı Anadolu'ya göre bölgemizde menarş yaşının yüksek olmasının nedeni, Batı Anadolu ile kıyaslandığında bölgemizdeki beslenme koşullarının yetersiz oluşu ile açıklanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca Türkiye genelinde ortalama yaş hak-

kında fikir sahibi olabilmek için böyle bölgesel çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

KAYNAKLAR

1. Reiter EO, Root AV. Hormonal changes of adolescence. Med Clin N Am 1975; 59:1289.
2. Neyzi O. Büyüme ve gelişme. In: Neyzi O, Ertuğrul T, eds. Pediatri, İstanbul: Nobel Kitabevi, 1989: 66-70.
3. Sizonenko PC. Physiology of puberty. J Endocrinol Invest 1989; 12(Suppl3):59-63.
4. Tanner JM. Growth at Adolescence, 2nd ed. Oxford: Blackwell Scientific Publications, 1962.
5. Nicholson AB, Hanley C. Indices of physiological maturity, derivation and interrelationships Child Develop 1953; 24:3.
6. Lee MMC, Chang KSF, Chan MMO Sexual maturation of Chinese girl in Hong Kong. Pediatrics 1963; 32:389.
7. Young HB, Zoli A, Gallagher JR. Events of puberty in 111 Florentine girls. Am J Dis Child 1963; 106:78.
8. Marshall WA, Tanner JA. Variations in pattern of pubertal changes in girls. Arch Dis Child 1969; 44:291.
9. Lichtenstein H. Data on puberty from the Stocholm growth study. Proc XI th Meeting of Growth Teams. London 1972 pp 178-184, International Children's Center, 1972.
10. Bai KI and Vijaya, Lakstimi B. Sexual maturation of Indian girls in Andhra. Hum Biol 1974; 45:695.
11. Neyzi O, Alp H, Orhon A. Sexual maturation in Turkish girls. Ann Hum Biol 1975; 2:49.
12. Güvenç H, Güvenç M, Berki Rezan. Sexual maturation of Turkish girls in Ankara. Journal of Ankara Medical School 1989; 11:3.
13. Neyzi O, Alp H. Ergenlik Çağının Özellikleri. Tıp Fak Mecm 1977; 10:366.
14. Goldsmith LT, Weiss G. Puberte, Menarş ve Normal Menstrüasyonun Klinik Özellikleri. Scott JR, Di Saia PJ, Hammond CB, Spellacy WN, ed. Danfort Obstetrik ve Jinekoloji, altıncı baskı (çeviri: S. Erez), İstanbul : Yüce Yayınları, 1992: 887-8.
15. Harlan WR, Harlan EA, Grillo GP. Secondary sex characteristics of girls 12 to 17 years of age: the U.S. Health Examination Survey, J Pediatr 1980; 96:1074.
16. Dann TC, Roberts DF. Menarcheal age in University of Warwick young women, J Biosoc Sci 1993; 25:531.